

Ons nummer: O24.000844

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Meerjarenplan Circulaire Economie 2024-2028
Commissie	Bestjoer en Finânsjes
Collegebesluit d.d.	16 april 2024
Portefeuillehouder	Bauke Dam
Team	Programma Circulaire Economie & Innovatie
Adviseur	Justin Rienks

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

- het meerjarenplan Circulaire Economie 2024-2028 *It nije normaal yn Súdwest-Fryslân* vast te stellen;
- de raad hierover actief te informeren.

Toelichting/achtergrond

Het college heeft het meerjarenplan Circulaire Economie (CE) 2024-2028 *It nije normaal yn Súdwest-Fryslân* onlangs vastgesteld en zet hiermee in op het sluiten van de bouwkringloop in onze gemeente en ondersteuning van het MKB in de transitie naar circulair ondernemen. Via deze actieve info wordt uw raad hierover geïnformeerd.

Waarom een (nieuw) meerjarenplan Circulaire Economie?

Het opstellen van een nieuw meerjarenplan CE is één van de acties uit ons (in 2023) vastgestelde economisch actieplan *Ondernemen met impact* en sluit aan op diverse ambities uit het coalitieakkoord. Om als gemeente een actieve rol en bijdrage te leveren aan de transitie naar een circulaire economie is het nodig om Europees (green deal) en nationaal (NPCE) beleid ten aanzien van een circulaire economie, te vertalen naar beleid op gemeentelijk niveau. Dit wordt gedaan in de vorm van een meerjarenplan CE. Vanuit het NPCE is het Rijk nog niet taakstellend naar decentrale overheden, maar speelt actueel wel de vraag (via onder andere VNG en provincies) welke rol de decentrale overheden hierin voor zichzelf zien. Ons meerjarenplan, en ook het programma *Fryslân bouwt circulair* waar meerdere Friese overheden in participeren, loopt hieraan parallel dan wel op vooruit.

We voorzien daarnaast toenemende Europese en landelijke wet- en regelgeving ten aanzien van duurzaam en circulair ondernemen, wat impact zal hebben op onze ondernemers en op onze rol van opdrachtgever, inkoper en aanbestedende partij. Voorbeelden hiervan zijn de *Uitgebreide producenten verantwoordelijkheid (UPV)*, *Co2-registratieplicht* en *right to repair*. Het college ziet het als verantwoordelijkheid van ons als gemeente om het MKB hierover actief te informeren en op voor te bereiden. In het belang van de individuele ondernemer en in het belang van de regionale economie.

Het wenkend perspectief is helder; in 2050 is Nederland volledig circulair. Maar hoe komen we hier? Welke kansen en uitdagingen biedt dit voor ondernemers? En welke rol hebben wij als gemeente hierin? Het Nationaal Programma Circulaire Economie geeft ons inzicht en richting als het gaat om sectoren met hoge impact en daarmee een groot verbeterpotentieel. Als gemeente kunnen we niet alles tegelijk doen. Daarom maken we iedere vijf jaar een meerjarenplan CE, waarin we focus aanbrengen in ons beleid en onze inspanningen om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Met deze stapsgewijze aanpak houden we oog voor de actualiteit, kunnen we haalbare doelen stellen en onze impact vergroten. We kijken hierbij ook naar onze omgeving; waar kunnen we samenwerken met andere Friese gemeenten, de provincie, Vereniging Circulair Fryslân (VCF) en andere stakeholders zoals onderwijsinstellingen en ondernemers? In Friesland wordt de komende jaren ingezet op het sluiten van de bouwkringloop. Het college herkent de uitdagingen en de

verbeterkansen in de bouwsector, juist in tijden dat er flink gebouwd moet worden. De ervaring is dat het samenwerken met andere Friese overheden en met VCF leidt tot schaalvoordelen, versnelling en kwaliteit. VCF heeft in de provincie een belangrijke rol in kennisdeling, netwerk, aanjagen, verbinden en het operationaliseren en concretiseren van programma's, pilots en projecten. De inspanningen tot dusver maken dat Fryslân zowel landelijk als Europees op de kaart staat als ambitieuze en vooruitstrevende regio als het gaat om de transitie naar een circulaire economie. Dit maakt het logisch om op gemeentelijk niveau de focus van ons meerjarenplan CE aan te laten sluiten op het programma *Fryslân Bouwt Circulair* van VCF.

De huidige uitvoeringsaanpak Circulaire Economie 2021-2025 *Al doende leren* focust zich vooral op onze interne organisatie en onze rol als inkoper. Hier zijn we nog niet klaar mee. De afspraken en acties uit dit plan moeten goed geborgd en verder geïmplementeerd worden in de organisatie. Deze borging in de lijn is onderdeel van het meerjarenplan.

Waarom inzetten op sluiten van de bouwkringloop?

Op Europees (Green deal) en nationaal niveau (Nationaal Programma Circulaire Economie) zijn er afspraken gemaakt om in 2050 volledig circulair te zijn. De bouwsector wordt in het nationaal programma uitgelicht als een van de vijf productketens met de meeste negatieve (milieu-)impact waarvoor een transitieagenda is opgesteld. De bouwsector neemt in Nederland naar schatting 50% van het grondstoffenverbruik voor zijn rekening en is verantwoordelijk voor circa 35% van de CO₂-uitstoot.

Tegelijkertijd is de woningopgave groot. Nederland heeft een doelstelling voor de bouw van 100.000 woningen per jaar om het woningtekort terug te dringen en een fijne woonplek voor iedereen te realiseren. In Fryslân is de nieuwbouwopgave tot 2030 vastgesteld op 17.720 woningen, in SWF willen we in deze periode minimaal 1980 nieuwe woningen toevoegen. Ook ligt er landelijk een grote renovatieopgave van 300.000 woningen en zijn er naast woningbouw ook andere (ver)bouwopgaven zoals onderwijshuisvesting, maatschappelijk vastgoed, utiliteitsbouw etc. De grondstoffenvraag neemt dus alleen maar toe.

De transitie in de bouwsector heeft invloed op andere sectoren, waaronder de agrarische sector. Het landelijk gebied in Nederland staat onder druk. De diverse opgaven rondom landbouw, natuur en water vragen om stevige veranderingen om een nieuwe balans te creëren. Biobased bouwen biedt kansen voor andere verdienmodellen voor de agrarische sector door de productie van vezelgewassen voor de toepassing in de gebouwde omgeving en andere producten. De omvang van de teelten van deze gewassen zijn de afgelopen jaren al gestegen in Fryslân. Landelijk wordt deze ontwikkeling verder aangejaagd vanuit de Nationale aanpak biobased bouwen. Door dergelijke combinaties kan de bouwsector van grootverbruiker van primaire grondstoffen en energie veranderen in een inspiratiebron voor de circulaire economie. Dat vraagt om innovatief opdrachtgeverschap van gemeenten, woningcorporaties en ontwikkelaars. En de ontwikkeling van nieuwe ketens. De integrale aanpak die nodig is komt bij elkaar in het uitvoeringsprogramma *Fryslân Bouwt Circulair* van VCF. Met dit programma werken ketenpartijen in de bouw (overheden, markt en onderwijs) en VCF gezamenlijk aan de transitie naar een circulaire economie in de Friese bouwsector. Zoals hiervoor beschreven ziet het college voordelen in de samenwerking op Friese schaal en vinden we het logisch om aan te sluiten op het programma *Fryslân Bouwt Circulair*.

Ons plan

Het college heeft het meerjarenplan Circulaire Economie (CE) 2024-2028 *It nije normaal yn Súdwest-Fryslân* vastgesteld en zet hiermee in op het sluiten van de bouwkringloop in onze gemeente en ondersteuning van het MKB in de transitie naar circulair ondernemen. Dat betekent dat wij een actieve rol gaan spelen als opdrachtgever met circulaire inkoop en kadervorming, als kennisdeler en aanjager van netwerken, als verbinder van ketens en als stimulator door het mogelijk maken van pilots en projecten die bijdragen aan circulair bouwen en innovatief ondernemerschap in Súdwest-Fryslân.

Het meerjarenplan bestaat uit vijf pijlers;

1. Opdrachtgeversaanpak;
2. It nije normaal;
3. Ketenontwikkeling & innovatie;
4. Bouwen aan de toekomst;
5. MKB circulair.

De pijlers sluiten zowel aan op het genoemde programma *Fryslân Bouwt Circulair* als op het eerder vastgestelde economisch actieplan *Ondernemen met impact*. De eerste vier pijlers focussen zich op de bouwkringloop. Met de vijfde pijler *MKB circulair* richten we ons breder op het begeleiden, faciliteren en stimuleren van ondernemers (in onze parelsectoren) in de transitie naar circulair ondernemen. Dit doen we onder andere door thematische netwerkbijeenkomsten, ondersteuningsmaatregelen en pilots. We zetten daarnaast in op de ontwikkeling van circulaire bedrijventerreinen, zowel door het revitaliseren van bestaande, als ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen. Voor de beschrijving van de pijlers en de volledige inhoud van het meerjarenplan CE 2024-2028 *It nije normaal yn Súdwest-Fryslân* verwijzen we u naar de bijlage.

De eerste stap

Volgend op het besluit om het meerjarenplan vast te stellen, heeft het college besloten om deel te nemen aan de opdrachtgeversaanpak binnen het programma *Fryslân bouwt Circulair*. VCF vraagt alle Friese gemeenten om deel te nemen aan deze opdrachtgeversaanpak. Deelnemers aan de aanpak dragen minimaal twee concrete circulair ingekochte bouwprojecten aan die worden gemonitord, geëvalueerd en getoetst op de laatst ontwikkelde circulaire normen. De opdrachtgeversaanpak bestaat verder uit een trainingsprogramma, online kennisbank, beschikbaarheid van expertise/specialisten en een kennis- en intervisietraject voor projectleiders/-teams. Dit gebeurt Friesland breed, waardoor ambtenaren van verschillende gemeenten elkaar ontmoeten, leren kennen en kunnen versterken. Het college heeft besloten hiervoor gedurende drie jaren een jaarlijkse bijdrage van € 9.500 beschikbaar te stellen en de totale bijdrage van €28.500 te laten dekken uit het programma Circulaire economie & innovatie. De projecten *Huisvesting buitendienst Bolsward*, *Woningbouw Bolsward-Oost* en *Veenkracht (Heeg)* worden aangedragen voor de opdrachtgeversaanpak. Op alle drie projecten is reeds besloten dat hier circulaire en biobased bouwnormen worden uitgevraagd. Tegelijkertijd zijn de projecten voldoende verschillend van omvang en aard om de leeropbrengst hiervan zo groot mogelijk te laten zijn. Deelname aan de opdrachtgeversaanpak is de eerste stap in de uitvoering van het meerjarenplan CE 2024-2028 *It nije normaal yn Súdwest-Fryslân*, zoals het college dat heeft vastgesteld.

Uitvoering

Een van de argumenten om voor een plan met een looptijd van vijf jaar te kiezen, is dat hiermee zowel intern als extern focus kan worden aangebracht in onze ambities en rollen in de transitie naar een circulaire economie. Binnen de beschikbare capaciteit en middelen helpt deze focus om daadwerkelijk resultaat te behalen. Dit wordt versterkt door actief samen te werken met andere Friese overheden, waardoor schaalvoordelen ontstaan en versnelling in de beoogde marktontwikkelingen wordt gebracht. Resultaat is dat er voor ondernemers en inwoners zichtbare stappen worden gezet in de transitie naar een circulaire economie. Van biobased woningen die gebouwd worden tot groenere bedrijventerreinen en toename van de teelt van vezelgewassen op agrarische gronden. Door de samenwerking met het onderwijs denken jonge inwoners actief mee.

Intern geldt dat het programma Circulaire Economie & Innovatie een aanjaag functie heeft, waarbij de samenwerking met andere programma's en ketens cruciaal is voor een succesvolle uitvoering. De uitvoering van het meerjarenplan wordt gefinancierd vanuit het programmabudget van het programma Circulaire Economie & Innovatie.

Bijlage(n)

1. Meerjarenplan Circulaire Economie 2024-2028 *It nije normaal yn Súdwest-Fryslân*.